

SLOVENE NIJA

Uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12
 Naročnina četrletno 15 Din,
 za pol leta 30 Din,
 za vse leto 60 Din.
 Posamezne številke 1.50 Din.
 Za inozemstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 12. oktobra 1934.

Upravništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.
 Poštočerkovni račun
 Ljubljana št. 16.176
 Rokopisov ne vračamo.
 Oglasi po tarifu.
 Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Naš kralj mrtev

Svet je z velikanskim zanimanjem zasledoval potovanje našega vladarja v zavezniško Francijo, ki ga je hotela sprejeti z vsemi častmi. Nikomur se ni sanjalo, da čaka našega kralja na tej triumfalni poti zločinčeva roka. Pa vendar se je zgodilo ono strašno, o čemer kar ne moremo verjeti, da je resnično:

Naš rušilec »Dubrovnik« je z visokim kraljevskim gostom priplul v marseillsko pristanišče ob 4. uri popoldne. Na krov »Dubrovnika« je takoj prišel francoski zunanji minister Barthou, ki je v imenu predsednika francoske republike Lebruna pozdravil Nj. Vel. kralja. Nato se je podal Nj. Vel. kralj na francosko admiralsko ladjo, na kateri se je nahajal francoski mornariški minister Pietri. Medtem sta prispela na francosko generalno ladjo tudi jugoslovanski zunanji minister Jevtić in minister dvora Antić.

Po medsebojnih pozdravih so se visoki gostje odpeljali na kopno, kjer so jih čakali na okrašenem pomolu ostali zastopniki oblasti. Nj. Vel. kralj se je sijajno razpoloženo z vsemi pozdravi. Velikanske množice francoskega naroda, ki so bile zbrane v luki, so navdušeno pozdravljale velikega zaveznika in prijatelja Francije.

Takoj nato so visoki gostje sedli v avtomobile in se odpeljali proti prefekturi, kjer bi moral biti serviran lunch kraljev-

skemu gostu. Med viharnimi ovacijami, katerim je Nj. Vel. kralj smeje in radostno ozdravljajal, so avtomobili drčali proti središču mesta. V avtomobilu ob Nj. Vel. kralju je sedel francoski zunanji minister Barthou, spredaj pred Nj. Vel. kraljem pa general Georges kot zastopnik francoskega generalissima generala Weyganda. Ko so avtomobili prispeli na trg pred mar-

seillsko borzo in zavili na voglu v ulico kralja Alberta, je iz množice skočil atentator, se zagnal na pločnik kraljevskega avtomobila in z bliskovito naglico oddal na Nj. Vel. kralja 6 do 8 strelcev. Za njim je sicer takoj skočil policijski komisar na konju in ga udaril s sabljo, da je padel po tleh, vendar so strašne smrtonosne krogle opravile svoje žalostno delo. Nj. Vel. kralja so zadele tri krogle, in sicer ena v trebušno votlino, druga pa v bližino srea. Ostale krogle so zadele francoskega zunanjega ministra Barthouja v levo ramo in tudi generala Georgesa.

Atentator je še na tleh ležeč streljal in pri tem ranil dva stražnika in neko žensko. Nato je hotel streljati na samega sebe, vendar pa je policija to preprečila.

Medtem so avtomobili naglo odbrzeli v prefekturo, množice pred borzo pa se je polastila silna zmeda, ki je trajala dve do tri minute. Razjarjena masa je hotela linčati zločinkega atentatorja in ga je policija komaj ubranila pred srdom ljudske sodbe.

Ko je avtomobil z Nj. Vel. kraljem prispel v prefekturo, so zdravniki takoj nudili prvo pomoč težko ranjenemu vladarju, vendar je Nj. Vel. kralj ob 17.15 izdihnil.

Vest o kraljevi smrti se je po radiju bliskoma razširila po vsem svetu.

Dr. J. R.:

Slovenska oblikujoča umetnost v letošnji jeseni in drugo

Na dveh razstavah so letošnjo jesen ob času ljublj. velikega sejma razstavili svoja dela slovenski oblikujoči umetniki: na sejmu samem in v Jakopičevem paviljonu, kjer je priredil razstavo trgovcev z umetninami Kos. Obe razstavi sta seveda že zdavnaj zaprti. Prej o njih nismo pisali, ker ni namen našega lista, da bi le samo poročal o umetnostnih prireditvah kot dnevnih dogodkih in delal reklamo ali pa »trgal«. Nam gre predvsem za to, da ugotovljamo stopnjo slovenskega duhovnega razvitka in da poskušamo povzdigniti njegovo raven.

Slovenska oblikujoča umetnost se je letošnjo jesen zatekla med trgovce. Veliki sejem ima trgovinski namen, ne pa umetnostnih ciljev. Kos je trgovcev z umetninami in ima praktične trgovske namene. Nič več ni tistih slovenskih prireditev, kot so bile včasih spomladanske in jesenske umetnostne razstave, ki so bile nekaki prazniki slovenskih modric. Tudi drugod je podobno.

Skrb za skorjo kruha je podrila poezijo, drugač- na miselnost je na svetu, umetnost je postala vsakdanja. Kriv je na tem »čas« in tudi umetnost sama, ker je opešala njena notranja moč. »Čas« in duh časa pa ni nobena absolutnost, je prav hudo

izpremenljiva stvar, ki jo ustvarjajo žive moči iz življenja družbe. Umetnost sama mora izpremeniti duh časa in si ga podvreči.

Pri nas so povrh danes ta dan dela umetnosti in književnosti edini poudarek živega slovenstva, posebno še dela oblikujoče umetnosti, ki ima še nekako najbolj prosto pot. Zato je kakovost umetnostnega ustvarjanja dandanes za slovenstvo važnejša kot je bila kedaj prej.

To naj bi upoštevali tisti oblikujoči umetniki, ki so zakoreninjeni v slovenstvu do konca, v naši zemlji in naši duševnosti. Le rast iz organizma, katerega del je, daje umetniku moč, posebnost in notranjo vsebino ter ga privaja v višine čiste človečnosti in do mednarodnega slovesa. Zuloaga je španski in svetoven. Tisti pa, ki nimajo zaradi čuvstvene in umstvene plitvosti v sebi globoke zavesti slovenstva, so suhe veje, ki ne morejo ustvariti nobene resnične stvari in ne morejo imeti notranje vsebine, ne izvirnosti zaradi bioloških zakonov. To so brezspolne prikazni. Ne gre za kako »štibalarstvo«, ampak za organično rast in resničnost in samo za to dvoje.

Kakor je med oblikujočimi umetniki pri nas, pa tudi po svetu ta čas večja stiska za golo existenco kot pa v preteklih časih, se ne smejo nikakor vdati malodušnosti tisti, ki so poklicani za ustvarjalce umetnostnih bogastev. Ohraniti morajo duševno ravnotežje in to bodo lažje našli, če se zatepe v duhovnost in bridkosti občestva, iz kate-

rega so izšli. Vse velike stvari pri nas so bile rojene iz trpljenja in iz žrtev, iz trpljenja bo vstala tudi prihodnja zarja, ki bo mogoče svetlejša kot kdo misli tudi za slovenske ustvarjalce duševnih dobrin. Letošnji ljubljanski jesenski razstavi pa sta potrl vsakega kritičnega človeka. Razstava na velikem sejmu je imela naslov: »Slovenska krajina«. Ta razstava naj bi bila reprezentativna in naj bi pokazala slovensko krajinstvo tujcem in širokim množicam domačih ljudi, ki obiskujejo veliki sejem. Podala pa ni niti odseva slovenske zemlje in niso bili niti zastopani slovenski slikarji, ki se pečajo predvsem s krajinarstvom: manjkali so glavni naši krajinarji. Razen brezvsebinskih stvari prof. Šaše Šantla, ki je sicer dobil med drugimi tudi nagrado, je viselo seveda tudi nekaj prikupnih Jakčevih in drugih del. G. A. Kos, figuristik, je imel nekaj sicer izvirno zamišljenih krajin, ki so pa bile le risane. Charme naše zemlje, ki je za čutečega in mislečega krajinarja tako hvaležen predmet, se ni pokazal nikjer kot se je v krajinah slov. impresionistov pred 20. in 30. leti tako v obilni meri; edino večji motiv ob Krki, ki ga je razstavil predimpresionistični slikar J. Germ, je podal nekaj tiste resnične, večne narave kot jo je odkril Barbizonec Théodore Rousseau.

Razstava v Jakopičevem paviljonu je napolnila vse štiri dvorane. Bila je gotovo boljša kot sejm-ska. Imenovali so jo »Razstava del slovenskih umetnikov«, razstavila sta pa tudi V. Šeferov in

Proglas vlade

Naš veliki kralj Aleksander I. je padel 9. oktobra ob 4 popoldne v Marseilli kot žrtev podlega atentata.

S svojo krvjo je kralj mučeniško zapečatil delo in mir, radi katerega se je napotil v zavezniško Francijo.

Na prestol kraljevine Jugoslavije je po čl. 36. ustave stopil njegov prvorojeni sin Nj. Vel. kralj Peter II.

Kraljevska vlada, vojska in mornarica so položili prisego zvestobe Nj. Vel. kralju Petru II.

Vlada kraljevine Jugoslavije, ki vrši začasno na osnovi člena 45. ustave kraljevske oblasti, je

sklicala narodno predstavništvo k skupnemu zasedanju na dan 11. oktobra, da položi prisego v zmislu člena 59. in člena 42. ustave.

S svojimi zadujimi besedami, ki jih je blagopokojni kralj umirajoč jedva izgovoril, je v svojem neizmernem rodoljublju zapustil našemu narodu tolejši sporočilo:

»Čuvajte Jugoslavijo!«

Kraljevska vlada poziva ves jugoslovanski narod, da to sveto zapoved zvesto in spoštljivo izpolni.

V Belgradu, dne 9. oktobra 1934.

Podpisi vseh ministrov.

N. K.:

Prispevek k osnutkom

(Konec.)

Osnovna celica: družina — občina — stan (poklic).

Morda marsikom ne bo prav, pa ne morem pomagati. Moje trdno prepričanje je, da je družina, ne pa posameznik, osnovna celica človeške družbe. Zato mora družina imeti prednost pred posameznikom in vsestransko možnost, da razvija duševno in telesno zdrav zarod. Volilna pravica gre torej samo očetom in vdovam z otroki. Poleg teh naj imajo volilno pravico še samec in samice z višjo izobrazbo, Samski ljudje, brez zadostne izobrazbe, povečini nimajo pravega zmisla za javna vprašanja, ampak se zgubljajo navadno v sportu in ljubimkanju. Če pa imajo določeno prepričanje, je to prepričanje še v polnem vretju in neustaljeno. Če že gre mlad človek na volišče, odda svoj glas navadno brez resne, že v trdnem prepričanju izklesane presoje.* Skrb za družino mu šele ustali politično zrelost. Izjeme le potrjujejo pravilo. V glavnem pa gre tu skrb za družino in za pošteno odgojo otrok. Tudi je treba odkloniti na ta način nevarnost, da nerazsodni glasovi ne izmalijo demokracije v diktaturo te ali druge ljudske plasti, te ali druge nedemokratske stranke, tega ali drugega razreda. Saj vemo iz zgodovine Italije, da je bil v tajnih volitvah z ljudskimi glasovi izvoljen za poslanca in postal celo minister

V vsakem volileu je treba vzgojiti čut za odgovornost njegovega glasu in mu zagotoviti strogo tajnost volitev, da brez strahu dá izraza svojem pravemu prepričanju.

Kar je družina v družbi, to bodi občina v upravi. V vsaki občini se izvoli uprava s tajnim, neposrednim, svobodnim glasovanjem. Vsaka stranka sme postaviti svoje kandidate, ki jih odobri sodišče, toda vsak volilec sme tudi po volji izbirati med posameznimi kandidati do določenega potrebnega števila ali manj, da tako pridejo do izvolitve najvrednejši. Temu primeren naj je tudi način razdelitve mandatov.

Po trajnih vidikih svojih posebnih potreb in pravic zaokrožena enota (poslej jo bom pisal z veliko začetnico) naj bi imela svojo ljudsko zbornico z lastno zakonodajno in finančno močjo za svoje področje. Volilno pravico za to zbornico naj bi imeli vsi člani občinskih uprav, členi načelstev poklicnih javnopravnih korporacij in člani načelstev zadrug, ki imajo vsaj 100 zadrudnikov.

Stanovi (poklici).

naj bi imeli svoje stanovske (poklicne) zbornice. Te zbornice bi bile povsem avtonomne celice narodnega gospodarstva. Njim na čelu bi stal Gospodarski svet v vsaki Enoti, za vso državo pa Zveza

Dalmatik Inkiostri, ki prav gotovo nista Slovenca. Rihard Jakopič je obesil skoraj celo dvorano tihožitij, stari krajinar. Le nekaj je imel krajjin in pa serijo risb. Jakopičeva tihožitja so ubrane skladbe barv brez perspektive in zraka, delikatne stvari; Madona in risbe so pa brez risarije. Klemenčičeva krajina, ki jih je hotel podati z bravuro, niso prepričevalne, nekateri akvareli Bruno Vavpotiča n. pr. »Riva dei Schiavoni« (Benetke), »Notre Dame II.« imajo še precej izraza, planinski motivi pa manj. Med Gasparijevimi deli je »Madona v gozdu« res naša po občutju. Izmed Lobodovih kiparskih del je omeniti »Mater z detetom«. Dve dobri Koširjevi tihožitji spominjata na Čeha Beneša.

Obe letošnji slovenski jesenski umet. razstavi sta bili pod višino, ki so jo dosegale navadno prejšnje razstave. Res je, da na teh dveh razstavah ni bilo zastopanih precej naših boljših umetnikov, vseeno pa se človeku zdi, kot da bi pešala kakovost in moč slovenskega umetnostnega ustvarjanja vsaj pri tistih, ki so se udeležili teh dveh razstav. Razmere, okolje, vse ozračje in še pomankanje duše polet. Tudi »kritika« po dnevnih, ki deloma hvalisa z volnimi besedami nezrele stvari, deloma pa sestavlja nerazumljive sisteme ob slikah, ne vodi občinstva do razumevanja umetnin, kar slednje bi edino materialno koristilo umetnikom. Pošten prepričanje je potreben v vseh ozirih.

gospodarskih svetov. Stanovske (poklicne) zbornice naj bi se osnovala po glavnih panogah. V vsaki zbornici z več sorodnimi stanovi (poklici) naj bi se le-ti delili v posamezne odseke. Po okvirnih zakonih ljudske zbornice bi vsaka stanovska zbornica urejala svoje zadeve z uredbami, obveznimi za vse pripadnike nje podrejenega stanu. Te uredbe bi potrjeval Gospodarski svet, ko bi glede ustavnosti in zakonitosti zaslial najvišje sodišče Enote. Gospodarski svet naj bi bil tudi nakupna, prodajna in kreditna centrala za vse podrejene mu stanovske (poklicne) korporacije. Delniške družbe in izrazito kapitalistična podjetja posameznikov ter zadruga podjetja bi bila izločena iz stanovskih (poklicnih) zbornic in iz Gospodarskega sveta. Zadruga podjetja bi imela svojo zadrugo centralo, ki bi sodelovala z Gospodarskim svetom kot enakopravna avtonomna gospodarska enota.

Členstvo v stanovskih (poklicnih) zbornicah bi bilo prostovoljno, toda stanovske uredbe bi bile obvezne tudi za nečlane iste stroke, ki jo zadevajo te uredbe.

Gospodarski svet naj bi skrbel tudi za strokovno šolstvo.

Zadrudništvo,

ki ima postopno zamenjati kapitalistični družabni red, bi moralo imeti vse pogoje in ugodnosti za svoj razvoj. To, kar je Prva žebeljska in železobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici, naj bi bilo vzor za snovanje drugih podobnih zadrug, pri katerih naj bi bil vsak delavec in nameščenev v njej njen zadrudnik in solastnik. Zadruga centrala bi zbirala po svojih kreditnih zadrugah domač kapital ali najemala tujega ter ga po ugodnih pogojih dajala zadrugam za nakup in ustanovitev industrijskih in drugih podjetij za cilje zadrudne zamisli o človeški družbi. Zadruge bi zaposlovale izključno domače delavske moči. Vsa doslej državna podjetja naj bi se eo ipso preustrojila v zadruga podjetja. Tako bi zrasli zadrudni veleobrati, ki bi mogli uspešno tekmovali s kapitalističnimi veleobrati. Zavedno zadrudno delavstvo, vedoč, da dela zase, bi namreč voljno in z veseljem vršilo svoje dolžnosti in s tem povečevalo konkurenčno moč svojega podjetja.

Zadrudništvo bi tudi skrbelo, da bi vsaka delavska družina imela udobno in človeka dostojno stanovanje v svoji hišici ali v skupnih zadrudnih domovih. S tem bi bila zaustavljena proletarizacija in zadoščeno bi bilo načelu, ki ga tako toplo priporoča papeževa okrožnica, da vsak delavec bodi solastnik podjetja, kjer dela, in hiše, kjer stanuje, če ne celo lastnik ali solastnik nepremičnine.

Sodišča

naj bi bila v vsaki Enoti neodvisna in avtonomna, kakor vsaka druga stanovska (poklicna) korporacija. Vse sodne pristojbine, kolki in globe bi se uporabljale za vzdrževanje sodstva in poslopij ter kazenskih zavodov. Vso upravo bi vodilo najvišje sodno predsedstvo v Enoti. Kandidate iz vrst sodnikov za to predsedstvo naj bi imenovala pravna fakulteta, ljudska zbornica in Gospodarski svet, slednji skupno z Zadrudno centralo. Lahko bi se vsi ti činitelji zedinili na eno samo listo, s čimer bi bile volitve odveč. Če sta dve ali so tri liste, volijo kandidate poljubno vse občinske uprave in sporoči vsaka občina v Enoti svoj sklep glede volilnega rezultata posebnih v to določeni komisiji, ki upošteva pravo večino glasov, pri enakih glasovih pa sama odloča za najvrednejšega kandidata. Tako izvoljeno predsedstvo si samo izbere predsednika, ki prevzame vse posle sodne uprave. Taka ureditev sodišč bi bila potrebna predvsem zato, da strogo varuje demokratične ustanove in naprave v okviru ustavnosti in zakonov ter preprečuje birokratizem.

Za sodni naraščaj in imenovanje sodnikov skrbi sodno predsedstvo samo. Plače vsemu stalnemu uradništvu v vseh korporacijah določa ljudska zbornica, ki imenuje tudi posebno nadzorno komisijo za strogo finančno nadzorstvo vse javne uprave v Enoti.

Zadrudništvo je oproščeno vseh taks in kolokvin, obsojene zadruge pa se globam ne morejo izogniti.

Finanee.

Enoto upravlja finančni odbor, ki ga imenuje ljudska zbornica iz vrst korporacij in zadrudništva. Ta finančni odbor si izvoli za predsednika finančnega strokovnjaka, ki ga potrdi ali odkloni ljudska zbornica. Ljudska zbornica pravočasno poda sprejeti proračun za vso upravo v Enoti finančnemu odboru, ki po njem razdeli davke na vse občine sorazmerno njihovi fiskalni zmognosti. Neposredni davkoplačevalci so torej občine. Občina nje predpisani davek vstavi v svoj proračun kot svojo obveznost, da o njem občinska uprava sama odloča, kako naj se občinariji sorazmerno in pravično po resničnih dohodkih obremene z dajatvami. O sporih občin s finančnim odborom odloča sodišče po zaslišanju prizadetih korporacij.

Občine se po svoji fiskalni zmognosti razdele v kategorije, da hribovska občina, kjer kmetje več zvozijo na njivo nego z njive, ne bi morala plačevati sorazmerno prav toliko, kolikor bolj bogati kraji industrijskih ali mestnih občin.

Na ta način bi tudi kmečke občine prišle do lastnega izvežbanega uradništva, ki bi bilo cenejše nego davkarije po mestih. Tudi bi vsak kmet in delavec kar v svoji občini lahko vsakčas zvedel, koliko ima plačati, ne da bi moral hoditi v oddaljeno davkarijo v mesto.

Davkarije, ki niso občinske, bi postale povsem odveč, in je prav tako, ker jim je vodilo le mrtva črka zakona. Tu bi bil znaten prihranek.

Trošarina naj bi se načeloma odpravila. Le tam, kjer občina ne bi imela nobenih drugih znatnejših finančnih virov, naj bi se dovolila trošarina za predmete, ki se jim revni sloji ljudstva lahko izognejo.

Zadruga podjetja in zadrudni delavski domovi ne plačujejo nobenih davkov, pač pa zadrudniki od vseh svojih dohodkov, kolikor le-ti presegajo stvarni eksistenčni minimum.

Šolstvo

je ljudska zadeva po načelu, da otrok pripada staršem, ki imajo prvi pravico odločati o vzgoji svojih otrok in so za to vzgojo tudi sami odgovorni. Zato imajo vse šole razen strokovnih, ki jih vzdržujejo korporacije in zadrudništvo za svoj naraščaj, značaj zasebnih šol. Kdor hoče ustanoviti kako šolo in zadosti zakonitim pogojem, ima pravico, da dobi podporo iz javnih sredstev po številu otrok, ki vstopijo v njegovo šolo. Take šole so pod nadzorstvom kulturnega sveta, ki ga imenuje ljudska zbornica. Šole, ki ne zahtevajo nobene javne podpore, so tudi brez javnega nadzorstva. Pravico do obstanka jim daje izkazano dejansko število otrok.

Vseučilišča so neodvisna in se vzdržujejo iz dotacij Enote in države. V okviru teh sredstev in zakonov imenujejo same svoje profesorje, upravljajo svoje zadeve samostojno in urejajo svoje statute na akademskih tleh brez vmešavanja katerekoli oblasti.

*

O socialni skrbi in o zdravstvu v Enoti bi bil potreben poseben članek, vendar pa so iz povedanega dokaj jasno razvidne bitne smernice in načela kolektivistične demokracije.

Kako naj bi se uredila s teh vidikov državna oblast po načelu, da vsa oblast izvira od spodaj navzgor od družine in občine, se zasidra v Enotah (po izvršilni in zakonodajni oblasti ljudskih zbornic, nadzorstveni oblasti nezavisnih sodišč, dekoncentraciji upravnih poslov po korporacijah in zadrudništvu, z zasebnim osnovnim in srednjim šolstvom, s prislilnim zavarovanjem za starost in onemoglost, za bolezen in brezposelnost) ter se po le-teh poveže v prav tako demokratično urejeno državno oblast navzgor — o vsem tem pa v prihodnjem članku.

* Radi dajemo prostora v svojem listu tudi pričujočemu, kakor sploh vsakemu naziranju, ki je v skladu z našim slovenskim stališčem. A prav ta predlagana omejitev volilne pravice bi dala po prepričanju uradništva toliko mogočnosti zlorabe v političnem življenju, da jo moramo odklanjati ne samo z načelnih, ampak tudi s politično-praktičnih vidikov. Saj bi se našla brzkone druga pot, ki bi vzela pravico državnega soodločanja tistim, ki bi jo zaradi svoje nesposobnosti in nezrelosti utegnili izrabljati in zlorabljati. Na tem prostoru ponavljamo še mi piševo ponovno izrečeno željo, da nam pove in obrazloži svoje misli o tem in drugih vprašanih pričujočega sestavka vsakdo, ki bi v njih našel na kakšno načelno ali praktično nezadostnost. Zakaj vprašanje demokratične ureditve sodobne družbe je tako važno in hkratu tudi tako zapleteno, da zahteva kar najkorenitejše osvetlitve z vseh strani.

Vabljeni ste torej vsi, ki imate svoje misli o tej stvari: povejte jih!

Uredništvo.

»Slovenija« hoče postati glasnik vseh stremljenj, težejih po duhovni svobodi in pravi demokraciji, po zbiranju in zenotenju naših sil v borbi za trajne pogoje našega obstoja kot narod. Kdor je z nami enih misli, ga prosimo, da se spomni svojih dolžnosti do lista.

Kolektivna demokracija ali kolektivizem

»Slovenija« je v upravičeni samozavesti, da je danes naš edini »inteligentni list«, metodično pravilno zadela, ko je v svojem »političnem seminarju« otvorila debato o krizi demokracije. Zakaj metodično pravilno? Navadno se vršijo debate ustno. Kdor se je mnogo udeleževal v društvenem življenju ali celo sam vodil viharne debate, ve, s kakimi težavami je zvezana vsaka besedna debata. Dve veliki pomanjkljivosti ovirata uspešnost vsake ustne debate:

1. Beseda je nekaj zračno razblinljivega. Ne moreš je trdno prijati in če jo primeš, se ti izprevrže, izmuzne ali utaji. Celotna stenografov so nezanesljiva. Ustrezal bi edino zvočni posnetek. To zmešnjava pa pomnožuje še cela vrsta drugih sočiniteljev: ozračje, razsvetljava, resonanca prostora, osebni pojav govornika, barva njegovega glasu in tehnika izgovora, telesni sogibi, nepotreben patos in afekt. Vse momenti, ki izvrstno učinkujejo psihološko, a le motijo logično dojetje.

2. V burni debati bide beseda besedo, padajo medklici, da že fizično ni mogoče premisliti, ker ni časa zato. A kolikokrat je treba dalje časa premišljovati in tehtati kako besedo! Tudi v bodoči zborovalni tehniki s pomočjo mikrofona in zvočnika, ko se bodo vsi volilci v državi kakor v »klasičnem parlamentu« lahko udeleževali debate, ostaneta oba nedostatkata. Dosti bolje bi rabila pisarna debata po časopisih ali v posebnih »debatnih zbornikih«, kjer bi vsak zborovalec s podpisom napisal ali objavil svoje mnenje. Tako ne bi bilo mogoče utajiti nobene besede: littera scripta manet! Mirno bi se dala premisliti vsaka beseda brez nepotrebnega razburjenja. Na vsak način je potrebna taka reforma zborovalne tehnike, da bi onemogočala vsako psihološko ali sugestivno nasilje in bi volilci odločali samo po razlogih razuma in resnice.

Pravilno je bilo tudi, da je »Slovenija« pojem demokracije najprej izročila reviziji kritične ideogenetike. Znanstvena ideogenetika preišče in ugotovi pri vsakem pojmu: 1. Kje, kdaj in po kaki osebi se je prvič rabila zanj beseda, s kakim pomenom in na osnovi katerih realnih odnosov? 2. Kako sta se posledje beseda in pojmovni pomen v zgodovini izpreminjala ali razvijala? A baš glede pojma demokracije smo v srečnem položaju, da natančno vemo kraj, čas in osebo, ko ga je človeški glas prvič zanesel v svet. To se je zgodilo na Grškem v Atenah l. 508. pr. Kr., ko je ljudska stranka po dolgotrajni in težki borbi odločilno

zmagala nad aristokracijo in je njen voditelj Kleisthenes proglasil vlado ljudstva ali »demokracijo«. V imenu ljudstva so se poslej sklepali zakoni in izdajale razsodbe: édoxe to démo (ljudstvo je sklenilo ali razsodilo)! Tudi v Atenah naj bi bili po prvi demokratični ustavi vladali vsi enakopravni državljani. In tako je tudi bilo, samo obseg enakopravnih državljanov je bil neverjetno ozek. Po neki statistiki je živelo v atenski mestni državi 431.000 državljanov, in sicer: 21.000 polno-pravnih, to se pravi enakopravnih državljanov, 10.000 brezpravnih metojkov (tujcev, priselnikov) in 400.000 (reci in piši: štiri sto tisoč) enako brezpravnih sužnjev, torej samo 5% demokratično enakopravnih državljanov.

Nekako istočasno je zmagala tudi v rimski republikanski demokracija v istem omejenem in nepravilnem razmerju. Tudi v Rimu je imela velikansko večino masa sužnjev. Zato so Rimljani iz politične previdnosti oblačili sužnje demokratično ali meščansko, da ne bi mogli sužnji že po obleki spoznati svoje nadmoči. Prva demokracija je bila torej strogo razredna. Obsegala je samo razred možnih meščanov ter izključevala sužnje in tujece.

Zgodovina dramatično opisuje propad obeh prvih meščanskih demokracij v Atenah (508. do 338. pr. Kr.) in v Rimu, kjer ji je sledil absolutizem imperatorjev (cesarjev) po vzoru orientalskih (perzijskih) despotičnih velekrležev. V veri in politiki je zmagal duh orientalskega individualizma (despotizma).

Šele francoska revolucija je l. 1789. obnovila meščansko demokracijo v večjem obsegu. V 19. veku se je začela z delavskim pokretom organizirati proti razredni meščanski (buržujski) demokraciji razredna »socialna (delavska) demokracija« s ciljem »proletarske«, torej tudi enostranske razredne diktature. Z enako in splošno volilno pravico je zmagala v Evropi »kolektivna demokracija« (kolektivizem), to se pravi ljudovlada vseh enakopravnih državljanov brez vsake razlike. Kolektivna demokracija ostane večnosten ideal državnega sožitja. Iz kakih vzrokov pa večnostni ideal kolektivne demokracije ali kolektivizma ne dosega pričakovane sreče in zadovoljnosti, o tem naj izpregovore drugi sodelavci. Pred vsem pa o tem, kje tiči pravi vzrok parlamentarne krize in neuspešnosti, ali v demagogih voditeljih, ali v zborovalni in volilni tehniki, ali v volilcih samih?

Demokrat.

Ljubljansko trgovstvo se brani

Zelo burno je bilo zborovanje ljubljanskih trgovcev dne 9. t. m. In marsikaj odločnih besed je bilo izgovorjenih. Škoda, da ne moremo priobčiti vseh. Vendar pa prinašamo soglasno sprejeto resolucijo, ki v zgoščeni in stvarni obliki povzema vsebino razprav:

»Na izrednem občnem zboru zbrano trgovstvo ugotavlja pred vsem nujno potrebo, da se naša notranja gospodarska politika preustroji v smeri objektivnega in pravičnega zastopanja in pospeševanja blaginje vseh delovnih stanov na podlagi poštene in pravične porazdelitve dobrin in bremen.

Nadalje zahteva, da se težnje gospodarstva v naši gospodarski politiki bolj uvažujejo in ugotavlja, da za mnoge težnje ni na odločilnem mestu pravega razumevanja.

Potrebna je preosnova vse gospodarske politike, ki naj se izvede tako, da bodo zastopani v narodnem predstavištvu vsi delovni stanovi po svojih stanovskih organizacijah; vzpostavi naj se čimprej gospodarski svet, katerega člene odpošljejo svobodno izvoljene uprave gospodarskih korporacij.

Najnujnejša zahteva trgovstva je dekoncentracija državne uprave v tem zmislu, da se upravno delo prenese v najširšem obsegu na banovine in razbremenjeni v korist gospodarstva državna osrednja uprava.

Glede davčnih bremen ugotavlja nadalje, da je davčna obremenitev že preseгла meje znosljivosti in plačilne sposobnosti.

Zato misli trgovstvo, da se v skladu z reformo naše notranje gospodarske politike reformira tudi finančna politika, predvsem pa, da se ukine § 7. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, ki določa odmero pridobnine po najemni vrednosti.

Da se porazdelijo davki sorazmerno po gospodarski moči stanu ter odvzamejo vsi privilegiji ustanov, ki imajo razne davčne ugodnosti, in da se izvede reforma zakona o neposrednih davkih z ozirom na kontingentiranje pridobnine ter da se določi davčni minimum po finančnih ravnateljstvih.

Davčne rubežni naj se ustavijo in dovolijo odplačila davkov v obrokih, dokler se ne izboljšajo gospodarske razmere.

Odločno protestiramo proti postopanju finančne uprave glede zahteve odmere takse na službene prejemke za 5 let nazaj, ker je ta zahteva protizakonita. Stojimo na stališču, da tam, kjer ni

nobene listine o potrdilu službenih prejemkov, tudi ne obstoji nobena taksna dolžnost.

Odločno ugovarjamo samovoljnemu ocenjevanju poslovnih lokalov po davčni upravi, ker spada tako ocenjevanje po zakonskih določilih le v delokrog davčnih odborov.

Stojimo na stališču, da se mora vsak davčni obvezanec z več podjetji obdavčiti po minimalni osnovi najemnine na stanovanje le enkrat in ne za vsako podjetje posebej.

Priključujemo se stališču Centralnega predstavništva Zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije, ki zahteva, da se nujno izdajo najstrožje odredbe davčnim oblastvom, da pri predpisu pridobnine računajo s plačilno zmoglostjo davčnih obvezancev, ker bi sedanji način mogel izzvati nepremišljene postopke in dovesti do nezaželenih posledic.

Zahtevamo, da se industrijske prodajalne in podružnice obdavčijo po istem načelu kot druga podjetja v kraju obratovališča, a ne po bilanci svojih central.

Nadalje zahtevamo, da se za dobo enega leta ustavi vsako izdajanje novih dovolil in pooblastil za otvarjanje trgovskih obratov.

Odločno smo proti dovoljenju otvarjanja velikih blagovnih hiš, ker uničujejo osebne ter za splošno nar. gospodarstvo potrebne gospodarske enote.«

Mi smo tisti, ki od vsega začetka spremljamo s sočustvovanjem boj slovenskega trgovstva za obstanek in ki smo svoje sočustvovanje tudi v dejanju dokazali. Zato pozdravimo tudi to odločno resolucijo in ji želimo uspeh, ki pride gotovo, če bo njene opravičene zahteve trgovstvo vedno in zlasti tudi povsod dosledno, odločno in brezobzirno zastopalo. Kajti trgovci sami morajo priznati, da doslej ni bilo vedno tako.

Vendar moramo opozoriti na nekatere nejasnosti te resolucije, že v korist resolucije same.

Prva nejasnost je, ko govori o stanovskem zastopstvu. Proti takemu zastopstvu nima nihče ničesar, če naj se izvede na strogo demokratični podlagi, kar je gotovo ne samo mogoče, ampak tudi lahko. Toda vprav danes so se polastili misli o stanovskem zastopstvu razni fašizmi in diktatorji, in prvič so začeli govoriti o njih ravno v Mussolinijevi Italiji. Vzroka je torej dovolj, da smo previdni in da zahtevamo zaradi nas vseh, pa tudi

zaradi trgovstva samega popolne jasnosti Sicer se utegne zgoditi, da začne kdo izrabljati to misel zase in proti nam, torej tudi proti slovenskim trgovcem.

Nejasna oziroma nelogična in nedosledna zahteva resolucije je tudi, da se začasno ustavi vsako izdajanje novih dovolil in pooblastil za trgovske obrate. To tem bolj, ker takoj v naslednjem stavku zahteva, da se trgovstvo štiti pred velikimi blagovnimi hišami. Torej raznim malim ljudem bi ne dovolili, da se kot trgovci osamosvoje, navzgor pa vendar hočejo varstva. Toda oboje gotovo ne pojde. In zato s tem in takim bojem na obe strani trgovstvo samo sebe slabi. Naj bi se torej v bodoče raje omejilo na boj proti velikemu tujemu kapitalu in hkratu za pravično davčno obremenitev vseh slojev in vseh stanov. Vprav glede uradniškega vprašanja so pokazali nekateri trgovci, zlasti predsednik Karl Soss, precej razumevanja za resnično lastno in hkratu za sološno korist.

Te pripombe smo napisali kot vestni in čuječi letopisci naše dobe. Sicer pa še enkrat: v boju za vse pravične zahteve trgovstva bomo vedno z njim.

OPAZOVALEC

Spominski dan

Štirinajst let je preteklo 10. oktobra t. l. odkar je bil izvršen plebiscit na Koroškem in je pripadel slovenski del Koroške Avstriji. V coni A je za Avstrijo glasovalo 22.025 glasov (59 odstotkov), za Jugoslavijo pa 15.278 (41 odstotkov). 3375 glasov je manjkalo, da bi pripadla slovenska Spodnja Koroška Sloveniji in da bi se bil izvedel tudi še v coni B s Celovcem plebiscit. Še leta 1910 so našli Slovenci sami v svojem uradnem štetju na Koroškem 134.000 Slovencev in avstrijski uradni aparat, ki so ga imeli na Koroškem Nemci sami v rokah in so ga izrabljali zoper vse zakone v svoj prid, je naštel l. 1910 na Koroškem 80.000 Slovencev. Znani dr. Wutte sam je pisal leta 1923 v knjigi »Landeskunde von Kärnten«, da je na avstr. Koroškem po senžermenskem miru ostalo še 60.000 Slovencev, l. 1925 pa so našli uradno na tem ozemlju 37.000 Slovencev. Koliko so jih letos, še ni uradno razglašeno. Številke na papirju, ki je potrpežljiv, resnice ne izpreminjajo, čeprav dostikrat delajo narodom veliko škodo. Vse številke, ki so Slovincem na Koroškem v škodo pa so zapisovali tisti, ki se trdili in ljudi prepričevali, da sploh niso Slovenci in da so drug narod, da so čeda, da so »Mischtypus« in ki so jim izbijali iz glav in src slovensko zavest, moško odločnost in človeško dostojanstvo. Pomanjkanje slovenske zavesti in ponosa ter pomanjkanje zakoreninjenosti v slovenstvu in morali nam je vzelo tiste glasove, ki so povzročili izgubo slovenske zemlje.

Dr. Jože Rus lovi muhe

Dr. Prešeren je pred sto leti zažugal Kastelicu, zakaj lovi muhe. Nagoni pa se v isti rodbini radi podedujejo. (Opomba k naslovu »Pravopisne muhe...« na str. 2 zadnje številke.)

Gosp. dr. Rus je posvežil danes že marsikje pozabljeno dejstvo, da sem leta 1910 v »Ljubljanskem Zvonu« objavil razpravo o pisavi krajskih (dr. Breznik pravi zdaj »krajnih«, najbolje bi morda bilo »krajevnih«) lastnih imen. Študija tega prav za prav čisto formelnega, neslovniškega vprašanja sem se lotil, ker so mnogokrat v praksi odpovedala tedaj podana Levčeva pravila, in sem skušal po presoji značilnih pojavov v našem pismenstvu ugotoviti čimbolj preprosto načelo te pisave. To načelo se mi je, zlasti z Levstikovo sodbo, končno samo po sebi podalo kot pisava vseh glavnih delov lastnega imena z veliko začetnico. (N. pr. Savinjske Planine, oz. Alpe; a Klemenškova planina, t. j. Alm, ker taka »planina« ni lastno ime). S skrajno doslednostjo je to načelo izvedeno na Matičinem zemljevidu slovenskega ozemlja, ki bo ostal standard work za vse čase; manj ali bolj dosledno v drugih domačih zemljevidih i. dr. Planinski Vestnik, ki mora uvajati množico krajevnih imen, je sprejel isto načelo, a je pazno motril razvoj.

Navedena razprava je izšla v seriji mojih »študij o napakah in pravih slovenskega pisanja« (Lj. Zvon 1909, 1910), ki sem jih leta 1910 izdal skupno v knjižici »Antibarbarus«. Opazoval sem učinek. Knjižica je prodrila v važnih točkah (obzora) »išče se Uršo Plut«, »ampak«, »historiški«, biograf, ne bijograf, pisava grških in latinskih imen v slovensčini), v drugih ne, v tretjih se opazuje omahovanje; pri pisavi krajevnih imen še do danes, tudi v najnovejši izdaji dr. Breznikove slovnice, nismo prišli dosti preko nezadostnih Levčevih pravil. Obenem pa v zadnjih letih vstajajo jezikovne novosti ali novotarije, veča se negotovost, čimveč nastaja jezikovnih noviditeljev — zato sem že večkrat dobival pozive, naj sestavim, nadaljujem, izpopolnim Antibarbarus. Snovi je obilo.

Bliža se petindvajsetletnica prvega zvezka Antibarbarusa; potreben bi bil nov, zares, pa naj ga spiše kdorkoli. Se bolj potreben pa je v današnjih časih Antibarbarus druge vrste, namreč tak, ki bi javno obsodil barbarščino literarne netaktnosti, posebno glavni greh: dreganje v osebo.

Dr. Jos. Tominšek.

Naša industrija in delavstvo

V »Slovenskem Narodu« piše »gospodarski strokovnjak« o slovenski industriji in njenem delavstvu med drugim:

Med vsemi deli države ima na teh vprašanjih največji interes dravska banovina, v katere gospodarstvu zavzema industrija posebno važno mesto. Nikaki ukrepi, ki bi mogli odločilno vplivati na usodo slovenske industrije, se ne smejo storiti proti naši volji, niti brez pristanka naših poklicnih činiteljev. Ako abstrahiramo od industrije trdega lesa v Hrvatski in Slavoniji ter od malega števila privilegiranih obratov inostranskih družtev na jugu kraljevine, preostane le manjše število podjetij izven Slovenije, katerim se more priznati industrijski značaj. Ravno zato mora imeti naše mnenje merodajno važnost.

V istini gre v teh trdih časih za gospodarsko usodo naše banovine. Kreditno združništvo, na katero smo smeli biti ponosni in ki je bilo krepka opora slovenskemu kmetu, leži na tleh. Naši denarni zavodi, nekaj tako mogočni, čakajo zaman pomoči. Naš denar odteka v centralne javne denarne zavode. Vse javne davščine se pri nas predpisujejo in izterjujejo s posebno rigoroznostjo. Dežela, ki je po naravi revna in ki uspeva samo po izredni pridnosti in vačnosti prebivalstva, je na tem, da izkrvavi. Ako propade pod težo nasprotov se naša industrija, ne bo več izhoda iz brezupne mizerije. Zato naslavljamo na vso našo javnost apel, da se združi v obrambo našega gospodarskega življenja.

Položaj delavstva se je v dolgotrajni gospodarski krizi znatno poslabšal. V mnogih primerih so se delavske mezde znižale daleč pod možnost eksistence, vredne človeškega dostojanstva. Spričo velike ponudbe delavskih moči ob najnižjem plačilu so tudi delavske organizacije brez moči. Množijo se primeri, da delodajalci izkoriščajo brezmoč delavstva na način, ki vpije po strogih javnih ukrepih. Resnica pa je, da takih ekstremnih slučajev, razen morda par redkih izjem v slovenski industriji ni bilo, in da je ravno naša industrija pripravljena sodelovati pri zatiranju teh nemogočih in nedopustnih pojavov.

„Nevidni gospodar sveta“ in nacionalizem

V »Pohodu«, lahkomišljenem kakor je, bremo tole o »dejanskem nevidnem gospodarju sveta«:

»Izkazalo se je pri tem že davno znano, toda vedno pozabljeno dejstvo, da je dejanski nevidni gospodar sveta industrija orožja. Njeni dobro zakriti voditelji razpolagajo z vladami posameznih

držav, določajo smernice njihove politike in celo največji narodi so, niti ne zavedajoč se, le igračke njihovih načrtov, stave v veliki igri za velike dobičke. Industrijorožja bi danes lahko imenovali edino pravo internacionalno sveta. Njeni agentje so prisotni vsepovsod, zanje ne obstajajo zapreke niti političnih, niti gospodarskih sistemov, ne brigajo in ne motijo jih krivoverni svetovni nazori in ideologije, izvzemši pacifizem, ki je njihov smrtni sovražnik in ki ga zato pobijajo in preganjajo brez usmiljenja in brez izbire sredstev.

Zelo koristno bi bilo za »Pohod«, če bi bil prebiral tudi nekatere druge spise in listine, ki se tičejo tega nevidnega gospodarja sveta. Iz njih bi bil dognal, nad vse zanimivo dejstvo, da se ta »nevidni gospodar sveta« ogreva in še kako ogreva za razne nacionalizme, in kako celo večkrat naravnost podpira »nacionalne« liste ta internacionalni vladar sveta.

Že ve zakaj. In tudi »Pohodu« ne bo težko uganiti zakaj. Vsak narod, vsako ljudstvo, ki si želi miru in nima volje, da preliha kri za polne mošnje »nevidnih gospodarjev sveta«, ki bi jih radi pognali v klanje z ganljivo povestjo, da se gredo vojskovati za »najvišje narodne koristi«, naj si torej prav dobro in od blizu ogleda vsakega nacionalista. In videl bo, da je skoraj vedno, v najboljšem primeru iz nevednosti ali omejenosti, dejansko pokoren služabnik tega »nevidnega« gospodarja. Kajti vedno se tak nacionalist navdušuje

Druge želje pa nevidni gospodar tako nima, ko da oborožuje.

Šolske dajatve

V »Edinosti« beremo:

»Komaj se je pred dnevi pričel šolski pouk, že prinašajo otroci domov iz šole neprijetno pošto, koliko dinarjev da je zopet treba odšteti za knjige, zvezke,

V šolo je že v samem začetku treba znositi več sto dinarjev, nihče pa ne vpraša staršev, kje jih bodo vzeli! Saj je splošno znano, da v marsikateri hiši ni denarja niti za sol in petrolej. Gorje pa, kjer je še mnogoštevilna družina, ker bi moral dotični kmet prodati najmanj dobro pitane vola, da bi z izkupičkom mogel kupiti otrokom predpisane šolske potreščine. Ker pa je naš mali človek do skrajnosti izmozgan in obubožan, je primoran pošiljati svoje otroke v šolo brez potrebnih knjig, česar posledica je pač ta, da trpe zaradi tega v prvi vrsti povsem nedolžni otroci, ki so potem radi očetove revščine in splošne krize po pouku —

Širite in naročajte naš tednik!

Popravi!

V sestavek »Nacionalna Borba« in resnica« v zadnji številki se je vrnila pri navajanju »Borbinih« besed tiskarska pomota. V 21. vrsti sestavka se mora stavek glasil pravilno: »Najvažnejše članke celo ponatiskuje«, namesto »mastno ponatiskuje«.

Zakon resnice

(Prispevek filozofiji prirodnega razuma.)

(Nadaljevanje.)

UVOD.

Prvo poglavje. Dušeslovna revolucija.

3. odstavek. Kritika prirodnega razuma.

(Ritem socialnega razvoja. Kolektiven človek terciarja. Individualistična eksplozija v ledenem obdobju. Genotip (seme) je potencialna, fenotip (oblika) realna bitnost stvari. Individualistična razcepjenost filozofije, nje konec v skepticizmu in agnosticizmu. Perverzija slasti in demonizacija nagonov. Biološka enakost, intelektualna različnost ljudi. Iluzija jaza in prirojene vsevednosti. Nastoj dialektike. Izvor antipacij. Razvojna enota racionalizma in empirizma. Intelekt ostane voditelj duše. Oba ideala osebne svobode in lastnine. Kozmični princip soglasja.)

§ 1. Jasno in razločno kažejo navedeni primeri, da je po isti razvojni nujnosti, po kateri se je iz emocionalnega kolektivizma primitivne tolpe razvil analitično omejeni individualizem, nastopila zopet doba organizovanega sodelovanja, doba potenceiranega, sintetično-analitičnega individualizma (egoizma) ali konindividualizma (konegoizma), doba intelektualnega kolektivizma.

Prirodni, nešolani razum ugotavlja istočasno in dvojno dejavnost zgoščevanja (genotip) in pršenja (fenotip) v biologiji, sintetičnoanalitično pozornosti v psihologiji in v fiziki istočasno dvosmernost sinteze in analize, kakor da bi povsod deloval isti imanentni ritem ponavljanja z obema utripoma krčenja in razširjanja, koncentracije in eksplozije, integracije in disipacije, ali pa inverzija ritma s pršenjem in zbiranjem, z diferenciacijo in organizacijo, analizo in sintezo. V vesoljnem razvoju se ponavlja in utripa isti ritem analize in sinteze ali sinteze in analize.

Po istem dvofaznem ritmu se sociološko razvija tudi človeško občestvo: emocionalnemu kolektivizmu (sintezi) primitivne tolpe je sledila tisočletja trajajoča eksplozija analitičnega individualizma, ki je že prestopil razvojni višek in doživlja obrat, prelom in revolucijo v naši prehodni dobi. Po isti razvojni nujnosti je začel razcepljeni individualizem zbirati svoje razmetane dele. Drobec in odlomke v novo sintezo na višji razvojni stopnji intelektualnega kolektivizma. Nova sinteza se omeji predvsem na pravilno ureditev etičnobioloških in maetrielnoekonomskih odnosov občestva. Nepretrgani ritem sinteze — analize — sinteze se bo s pospešeno brzino nadaljeval tudi v bodočnosti. Po vsem videzu upravičeno slutimo, da se naslednja analiza, sproščena strahu za vsakdanji kruh, obrne na duhovno polje in se razcepi v tekmo kulturnih organizacij. Druga sinteza stoprav odloči borbo za novo dušo, za novega človeka ter vzpostavi pravilno soglasje med duhom in naravno istino, med predstavo in stvarjo v obliki univerzalne resnice.

Revolucionarni ritem preobrazuje pred vsem funkcionalno strukturo duše. Zarki razcepljene in razpršene pozornosti se zbirajo zopet v vseprepletno sintetičnoanalitično pozornost. Za dobo ločitve in razcepov se vrača doba integracije in koncentracije, doba združevanja in organiziranih kompleksov, ki strnejo v harmonično sodelovanje vse podskupine z individualistično sredobežnostjo.

Prebujena samozavest se ozira po ločenem in razcepljenem prostoru in času. Novo sintetičnoanalitično pozornost spremljajo v globinah podzavesti nova, intelektualna čustva celosti in edinosti, skupnosti in svetovne solidarnosti. Kakor da je bil zloben demon obsedel človeštvo in mu velel: divide et impera! Dobri genij človeštva ukazuje zdaj nasprotno: Celost prostorov in časov! Kar se nahaja prostorno še tako daleč od nas, spada v naš skupni prostor, v našo skupno očevo ali domovino na zemlji. Kar leži časovno še tako davno za nami to je le del našega duha in spomina ter nam

MALI ZAPISKI

Prepovedana knjiga.

Ministrstvo za notranje stvari je prepovedalo uvažati in širiti v naši državi knjigo »Grossdeutschland — Grosssüdslawien«, ki jo je spisal Camillo Morocutti in je izšla na Dunaju.

Razveljavljene občinske volitve.

Precej občinskih volitev je razveljavilo zadnje čase upravno sodišče v Celju. Tipičen tak odlok iz zadnjih časov je razveljavljenje občinskih volitev v Kamniški Bistrici, ker uradno razglašena razlika glasov ni bila pravilna v korist vladajoče stranke, ker so glasovali mrtvi

ker so nekateri volili po dvakrat in podobno.

Zbor Jugoslovanske ljudske stranke.

Jugoslovanska ljudska stranka — ali kakor se sama še vedno po srbsko imenuje narodna stranka — ima 14. t. m. v Belgradu svoj strankarski zbor. Prometno ministrstvo je dovolilo udeležencem 50% popust na vseh železnicah in parnikih.

»Svoji k svojim!«

Preteklo nedeljo je bilo zborovanje v Ljubljani pod geslom »Svoji k svojim«. V današnji gospodarski tiskici je gotovo upravičujemo načelo, da kupujemo predvsem domače izdelke in dajemo tako domačim delavcem zaslužka. V tem oziru je bilo povedano na zborovanju marsikako zanimivo dejstvo in izrečena marsikatera pametna misel. Tudi mi želimo, da bi imela akcija pozitiven uspeh. Mnenja pa smo, da se tu, kakor drugod, več greši od zgoraj, kakor od spodaj.

Poleg drugih je zastopnik čevljarjev J. Kristan stvarno in tehtno označil gospodarsko politiko Ba'fe, ki bo v kratkem uničil vse domače čevljarstvo s svojo delavnico v Borovem na Donavi. Med drugim je povedal, kakor beremo v »Pohodu«:

»Vsi veste, da Ba'fa po določbah obrtnega zakona sploh nima pravice izdelovati usnjene obuvice, kajti njegova koncesijska listina, ki mu jo je podelil leta 1932 od nas izvoljeni narodni poslanec in bivši minister g. dr. Kramar, govori le o izdelovanju gumijastega blaga.«

Čudno se nam zdi pri vsem tem samo, zakaj se navzoči dr. Cepuder še malo ni potegnil za svojega političnega prijatelja,

Rojaki, pravi Slovenci, ki Vam slovenstvo ni prazna beseda, spominjajte se tiskovnega sklada za naš tednik! Prispevke pošiljajte na upravo tednika »Slovenije«, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Naš čekovni račun pri poštni hranilnici ima štev. 16176. Vsak prispevek za naš tiskovni sklad je dokaz, da je darovalec vojščak v slovenskih okopih.

ključ, da popravimo vse, kar je zakrivila zloba ali zmeta pred stoletji, kakor da se je zgodilo šele včeraj. V edinosti in kolektivu (občestvu) je moč! Koncentracija sil pa zahteva najprej revizijo starih, slepo podedovanih in razedinjajočih razcepov, nastalih na ta način, da je analitična pozornost omejenega individualizma iztrgala prvine ali stopnje iz statičnih in dinamičnih (genetičnih) kompleksov in jih osamostalila, ali pa superaktivirala, oziroma inaktivirala posamezen dej funkcionalnega sklopa.

Petero razcepov smo že navedli, in sicer: razcep podzavesti in zavesti, občutka in pričetka (podčetka), superaktiviranega individualizma (egoizma) in inaktiviranega konindividualizma (konegoizma), senzualizma in konsenzualizma, fenomenalizma in realizma.

Drugi pridejo na vrsto pozneje na pristojnih mestih, na pr. razcep duše (srca, emocije) in duha (intelekt), psihologije in logike, resnice in etike, anticipacije in izkustva, racionalizma in empirizma, noturizma in konoturizma; razcep čustva in volje, nagona in volje, občutka in čustva, zaznave in predstave, stvari in oblike, besede in pojma (pomena), samostalnika in pridevnika, samostalnika in glagola; razcep deja in produkta, dejatelja (osebe) in deja (dejavnosti), osebe (organizacije) in ideje; razcep refleksa v občutek in reaktivni dej, kontemplativne filozofije in aktivnega življenja, v teorijo in prakso; razcep duha in prirode (materije), človeka in prirode, preteklosti in sedanjosti, sedanosti in bodočnosti, znanosti in metafizike, monizma in pluralizma, substance (snovi) in energije (moči). Nekateri miselnih, teoretičnih odcepi so se izdejstili že praktično. Neopazno, podčutno so se razlezli v praktično življenje ter individualistično preustrojili okvir socialnopravnega okolja in vzgoje, v katerem raste in se razvija prva, podzavestna (anticipativna) stopnja našega dušeduhovnega fenotipa. (Dalje prihodnjic.)

Urednik in izdajatelj Fran Radesček v Ljubljani.